



Fundació  
**Rafael Campalans**

# **L'escenari preelectoral a Catalunya**

Oriol Bartomeus

**Anàlisi electorals  
02/06**

El context en què tindran lloc les eleccions del proper 1 de novembre queda definit a partir del mes de juny de 2006, amb els esdeveniments que segueixen a la celebració del referèndum de ratificació del projecte d'Estatut. D'aquests, en destaca la definició del candidat socialista a la presidència de la Generalitat i les conseqüències per a ERC de la seu vot negatiu a l'estatut.

Des del mes de juliol s'han fet públiques vint-i-una enquestes, amb mostres i metodologia diverses.

D'aquestes, n'hi ha quatre sèries, que permeten la comparació perquè estan fetes per les mateixes empreses seguint una metodologia igual. Són les sèries d'El Periódico (Gesop) i La Vanguardia (Instituto Noxa), amb quatre estudis cadascuna, el Racòmetre de RAC1 (Feed Back), amb set estudis de periodicitat setmanal, i el Pulsómetro de Cadena SER i el sondeig del diari El País (Instituto Opina), tres estudis.

La sèrie de l'Instituto Opina és la que obté resultats més diferents, possiblement a causa de la selecció dels entrevistats en base al record de vot a les eleccions generals, fet que distorsiona en certa mesura els resultats.

La resta d'enquestes fins a vint-i-una són les publicades per Antena3, La Razón i el baròmetre preelectoral del CIS.

Cal considerar també els baròmetres del Centre d'Estudis d'Opinió corresponents a juliol i octubre, que tot i no realitzar una estimació del resultat final, són possiblement l'eina més útil per a descobrir els moviments de transvasament de vot entre les opcions.

Totes les enquestes, més enllà de la diversitat de metodologies, destaquen uns **trets comuns** que donen forma al període preelectoral:

1. La situació de partida és d'un cert desconcert dels electors, amb indicadors contradictoris.
2. El paper dels líders sembla menys rellevant que en altres comicis, de manera que l'elecció es produirà sobretot en base al suport partidista.

De resultes d'aquest fenomen, tots els estudis coincideixen en què la participació serà inferior a la registrada el 2003.

3. La majoria d'enquestes estimen que CiU serà el partit més votat, per davant del PSC. A ambdós se'ls suposa un suport similar al de 2003.

ERC, tercera força, patiria un cert correctiu, normal si es té en compte que el seu vot de 2003 depassava les seves fronteres de fidelitat tradicional. Aquest vot "de més" obtingut fa tres anys té una valoració més aviat crítica de l'actuació dels republicans al govern i del seu posicionament contrari a l'Estatut.

IC és l'única força a la qual tots els sondeigs coincideixen a pronosticar un ascens del vot, aprofitant-se dels votants transvasats d'ERC i PSC.

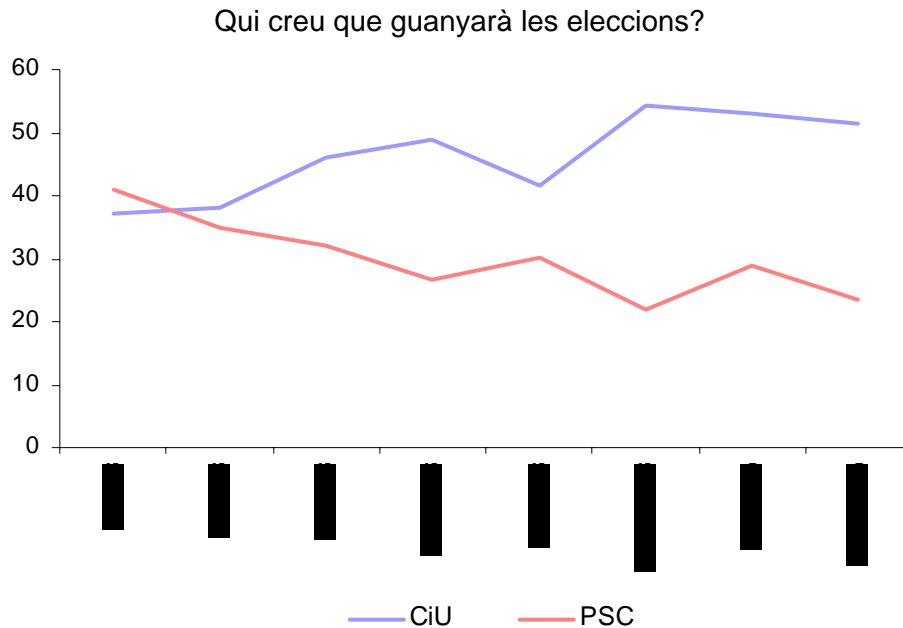
Al PP li pronostiquen un lleuger descens, producte d'una conjuntura que afavoreix la desmobilització del vot de suport que obtingué el 2003.

## 1. La conjuntura

Les enquestes deixen clar l'empitjorament del clima polític a Catalunya des de l'aprovació del projecte de reforma de l'Estatut pel Parlament a finals de setembre de 2005. Segons l'enquesta de La Vanguardia d'octubre de 2005, el 49% dels entrevistats consideraven la situació política com a bona o molt bona; un any més tard només ho creia igual el 27%.

És obvi que les eleccions al Parlament se celebren en un clima políticament enrarit, que, com acostuma a passar, no afecta la percepció sobre la situació econòmica, titllada de positiva per més de la meitat dels entrevistats.

Al llarg de la tardor, el context ha virat cap a una percepció cada cop més nítida que CiU serà la força guanyadora de les eleccions. Si en les enquestes de juliol, CiU i PSC es repartien les creences com a partit guanyador (40% cadascun), l'octubre l'escenari havia basculat clarament a favor dels nacionalistes, percebuts com a segurs guanyadors pel 50% dels entrevistats. Fins i tot, el 30% dels votants del PSC el 2003 creu que CiU acabarà guanyant les eleccions (enquesta CIS).



És possible que aquesta creixent percepció de la victòria de CiU estigui influïda pels mateixos sondeigs, que reiteradament donen la federació com la capdavantera de la preferències electorals.

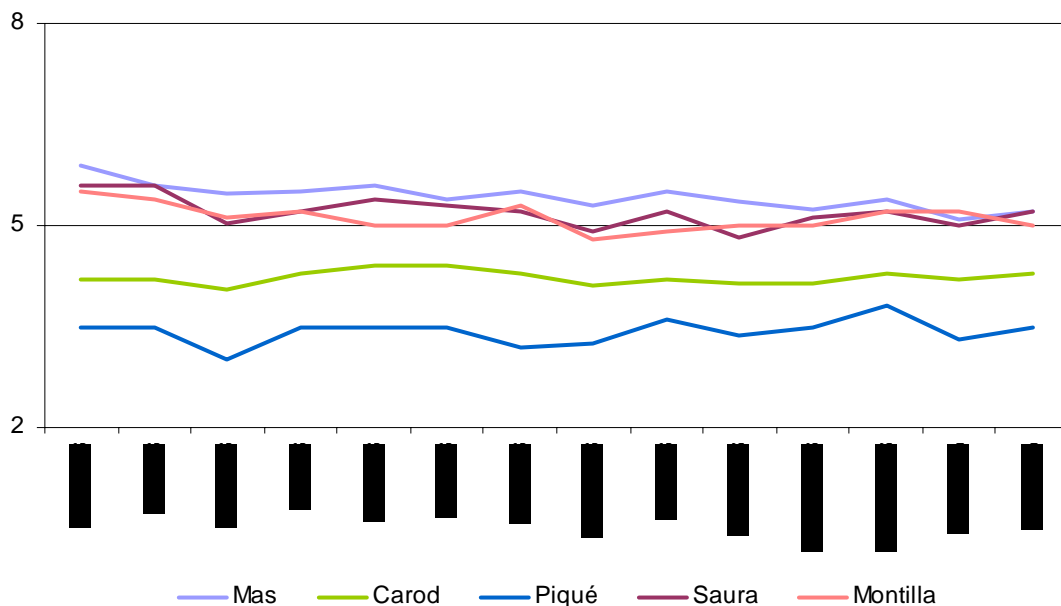
## 2. Els lideratges

Les avaluacions dels líders polítics estan directament relacionades amb la magnitud dels seus electorats i amb la posició que el seu partit ocupa en l'espai ideològic. Els líders dels partits grans tendeixen a ser més ben valorats perquè els seus votants conformen un gruix significatiu del conjunt dels entrevistats en qualsevol enquesta.

D'altra banda, els líders dels partits més extrems tendeixen a rebre un càstig de la resta de votants, com és el cas del PP.

De la valoració dels líders en el període actual destaca la bona nota que rep Joan Saura, que l'emparella amb els candidats dels partits grans, i la poca valoració del líder d'ERC, Carod-Rovira. Ambdues circumstàncies són un indicatiu de les possibilitats electorals d'un i altre.

Valoració dels cinc candidats (escala de 0 a 10)



A nivell general s'observa una pitjor avaluació de les figures dels líders polítics en aquest període preelectoral que en anteriors, fet que suposa que la influència dels candidats per a modificar les opcions dels ciutadans és menor que en anteriors comicis.

Si es compara el moment actual amb el preelectoral de 2003, la nota mitjana del conjunt dels candidats ha passat del 5,4 al 4,6. En els darrers sondeigs abans de les eleccions de 2003 publicats per El Periódico i La Vanguardia, només Josep Piqué suspenia, mentre que ara no només suspenen Piqué i Carod-Rovira, sinó que totes les valoracions són inferiors.

Valoracions dels candidats, 2003-2006

	ELECCIONS 2003		ELECCIONS 2006	
	El Periódico	La Vanguardia	El Periódico	La Vanguardia
PSC	5,6	5,7	5,2	5,0
CiU	5,7	5,9	5,1	5,2
ERC	5,5	5,8	4,2	4,3
PP	4,0	4,5	3,3	3,5
IC	-	5,4	5,0	5,2

El cas més clar és el de Carod, que ha passat de ser un dels líders més ben valorats el 2003 a suspendre netament a partir de 2005. En les enquestes preelectorals de 2003 la mitjana de Carod se situa al 5,7, mentre que ara no passa del 4,2.

La caiguda del candidat republicà té dues fases. La primera es produeix arrel de la seva sortida del Govern, que el fa passar per sota del cinc de mitjana. Posteriorment, la decisió de votar negativament al referèndum estatutari li fa baixar un nou graó a partir de juny 2006.

L'empitjorament de la imatge de Carod no pot explicar-se només per una creixent animadversió dels electors d'altres formacions, sinó que els seus mateixos votants mostren una clara tendència a ser cada cop més crítics amb el seu lideratge. Si en les enquestes d'abans de juny de 2006 la seva nota mitjana entre aquells que manifesten haver votat ERC se situa al 7, a partir d'aquesta data és de 6,3.

També Joan Puigcercós pateix una devallada en la valoració que li atorguen els seus propis votants, tot i que més petita: passa del 6,9 al 6,7 de mitjana. De fet, els votants d'ERC puntuen millor Puigcercós que Carod en totes les enquestes preelectorals tret de l'última de La Vanguardia.

L'empitjorament de la valoració de Carod entre aquells que declaren haver optat per ERC el 2003 és un símptoma del mal que corrou les possibilitats dels republicans en aquestes eleccions, i que es tradueix en unes expectatives consolidades de descens del vot.

ERC, amb el creixement del vot de 2003, fou capaç d'aglutinar segments allunyats ideològicament, sobretot antics votants de CiU, i són aquests precisament els que semblen protagonitzar l'actual empitjorament dels indicadors republicans. La clau per a la desafecció d'aquest sector electoral sembla haver estat la posició del partit respecte de l'Estatut, que ha foragitat una part del vot moderat de la formació.

De la resta de candidats, destaca el creixent empitjorament de les valoracions que els atorguen els electors de les formacions rivals a mesura que s'acosta la cita electoral, i que acaba contribuint a un empitjorament global de la seva nota.

Les valoracions dels electorats propis, d'altra banda, es mantenen estables al llarg del darrer període. D'aquestes destaca que els votants declarats de CiU valoren Mas un punt més del que els socialistes fan amb Montilla. Això és producte de la major fidelitat del vot nacionalista i indica una millor predisposició de cara als comicis.

Tot i això, si es compara la preferència pels candidats i la intenció directa de vot als diferents partits, s'observa que ambdues coincideixen, el que vol dir que cadascun dels candidats és preferit pels seus votants decidits, ni un més ni un menys.

L'evolució dels indicadors de Montilla i Mas des del juny són eloqüents de l'evolució d'ambdós candidats.

En el sondeig d'El Periódico del juliol la preferència per Montilla era sis punts inferior a la intenció de vot al PSC, el que suposava que hi havia votants decidits del PSC que no preferien Montilla com a president de la Generalitat. Al llarg de la precampanya i la campanya, no obstant, la preferència per Montilla s'ha anat assimilant al vot decidit al PSC, el que vol dir que actualment candidat i partit han assolit un nivell de suport igual.

Mas, en canvi, començà la cursa amb un suport propi superior al vot decidit de CiU proper al 7%. És a dir, que hi havia un segment d'enquestats que no declaraven explícitament la seva intenció de votar la federació nacionalista, però preferien Mas com a president. Al contrari que Montilla, aquest coixí de suport personal a Mas s'ha diluït amb la campanya i la darrera enquesta d'El Periódico mostra que la preferència per ell i la intenció de vot són pràcticament idèntiques.

Aquesta tendència i el relatiu empitjorament d'altres indicadors en les últimes enquestes, com ara la taxa de fidelitat, fan que la situació actual de CiU i el seu candidat sigui més dolenta del que era a l'estiu, en iniciar-se la precampanya.

Si els candidats, que són l'element d'arrossegament més important per als sectors electoralment indecisos en unes eleccions, no semblen aportar per ells mateixos un vot específic de suport, és probable que la participació a les eleccions de l'1 de novembre sigui inferior a la registrada el 2003, tal i com s'indica en totes les hipòtesis de les empreses demoscòpiques.

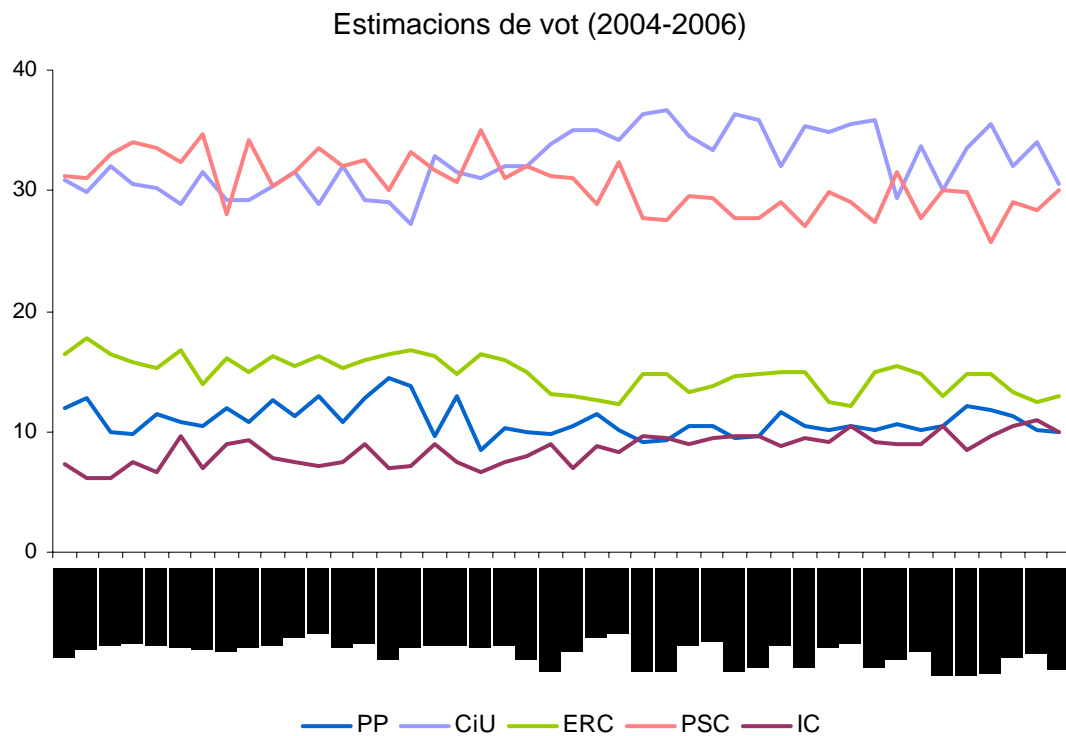
També juga a favor d'això la relativa estabilitat del panorama espanyol, a diferència de la convulsa segona legislatura d'Aznar, que propicià la mobilització d'electors que van contribuir a l'augment d'ERC, IC i del mateix PP.

### 3. Estimació de vot

Del conjunt d'enquestes, no n'hi ha cap que suposi que el PSC serà el partit més votat. Només en el sondeig d'El País s'estima que socialistes i convergents empataren.

La mitjana de l'avantatge de CiU sobre el PSC en les vint-i-una enquestes és de 5,2%, tot i que hi ha diferències importants en funció de qui publica el sondeig. Mentre que El Periódico i La Vanguardia estimen que la diferència mitjana entre un i altre serà d'uns 4,5 punts, per a les enquestes de l'Instituto Opina es redueix a un insignificant 0,2%, mentre que el conjunt del Racòmetre suposa un avantatge convergent de 8,7% de mitjana.

Tant la sèrie d'El Periódico com la de La Vanguardia mostren una certa aproximació del vot de CiU i PSC en l'últim tram de la campanya, lligat al descens de la valoració de Mas i a la millora dels indicadors de Montilla entre els votants decidits socialistes.



Agafant el conjunt d'enquestes des de juliol, al PSC se li suposa un descens del 2,4% sobre el seu resultat de 2003. Només hi ha dues enquestes que pronostiquin un increment de vot socialista. La primera és la de La Vanguardia de juliol i l'altra és el Pulsómetro de principis d'octubre (tot i que l'increment estimat és de només 0,3 punts).

A CiU, en canvi, la majoria de les enquestes li pronostiquen una millora dels resultats de 2003, amb un 3% de mitjana. Només tres estudis li pronostiquen una reculada del vot, els dos darrers Pulsómetros i el sondeig de La Razón.

El retrocés mitjà del vot a ERC és de 2,6%, sense que hi hagi un sol estudi que li pronostiqui un increment.

IC és l'altra cara de la moneda, amb un increment mitjà de 2,2% i amb una hipòtesi de creixement a totes les enquestes. A més, les sèries mostren que una evolució creixent des de l'estiu, el que suposa que IC ha anat atraient sectors de vot de l'esquerra al llarg d'aquests últims quatre mesos.

Al PP només hi ha un sondeig que li suposi un creixement, curiosament l'enquesta de La Razón, que li atorga un mínim ascens de 0,2 punts respecte de 2003. De mitjana, al PP se li suposa una reculada d'un 1,4%.

El possible increment del vot a CiU es basa en una important fidelitat del seu vot de 2003 i de l'atracció de segments de votants tant d'ERC com del PSC.

La fidelització del vot convergent no deixa de ser lògica si es té en compte que entre 1999 i 2003 CiU va perdre uns 150.000 votants (el doble si es considera el vot de 1995). Així, el vot de 2003 ha de ser per força més fidel, ja que pel camí van perdre l'electorat conjuntural que optava pels nacionalistes a través de la figura de Pujol, i que en part nodrí el resultat d'ERC, desencantat pel pacte de CiU amb el PP a partir de 1996.

Precisament aquest segment és el que ara nodriria el transvasament de vot dels republicans als nacionalistes, que segons el baròmetre del CEO seria prop del 13% del vot a ERC de 2003 (uns 70.000 votants).

La fuga d'aquest vot és el que fa disminuir la fidelitat del vot a ERC, que destaca per ser la més baixa de tots els partits actualment. Les enquestes anteriors al maig 2006 li suposaven una fidelitat mitjana del 73%, mentre que les posteriors li situen al 58%.

Això s'explica per l'efecte del referèndum de l'Estatut, que ha foragitat l'electorat menys lligat ideològicament al partit (i que en part ara optaria per votar CiU), i pel mateix fet que el vot a ERC de 2003 era més plural que el vot tradicional republicà, que conforma el seu nucli dur i que sembla mantenir-se fidel.

Les estimacions de retrocés del PSC es basen en una taxa de fidelitat inferior a la de CiU en més de deu punts, tot i que la darrera enquesta d'El Periódico aprecia una reducció de les diferències.

Dels votants socialistes de 2003 s'observa un segment que optaria per votar IC, que nodreix el seu increment de vot en base a aquest transvasament i al que prové d'ERC, que podria reportar-li un guany substancial.

De fet, IC és l'única formació amb un saldo net en totes les hipòtesis de vot, independentment de la participació estimada. Per això és l'únic partit al que totes les enquestes atribueixen un increment clar de representació parlamentària.

La traducció de les estimacions en representació parlamentària ha de prendre's amb cautela, ja que en alguns casos el nombre d'entrevistats a nivell provincial no arriba al mínim que es considera per a tenir un grau de significació òptim.

Un altre aspecte a considerar és la notable influència que l'estimació dels partits petits exerceix sobre el repartiment d'escons. La difícil estimació d'aquestes formacions (degut a l'escassetat de les mostres) fa que la hipòtesi de distribució d'escons en moltes enquestes adoleixi de certa feblesa.

La majoria d'enquestes atorguen al PSC una representació inferior a l'obtinguda el 2003, que oscil·laria entre els 39 i els 41 escons. Les diferències en l'estimació de vot



fan que el Racòmetre sigui la sèrie que atribueix menys representació als socialistes (li augura una pèrdua de més de cinc diputats), mentre que la de l'Instituto Opina és la sèrie més favorable, que suposa que el PSC podria quedar-se amb el 42 escons actuals o incrementar-ne un.

Pel que fa a CiU, les diferències són notables entre l'Instituto Opina i la resta. Mentre que el primer li suposa un descens de la representació, les altres li prediuen un increment significatiu, que podria arribar als vuit escons respecte de 2003.

En qualsevol cas, l'estimació d'escons per CiU ha empitjorat en els sondeigs realitzats en plena campanya electoral, el que mostraria una tendència a la baixa lligada a la mala gestió de la campanya.

A ERC el supòsit d'un descens en el vot li passaria factura amb pèrdues d'entre dos i sis escons, mentre que el PP podria acabar beneficiant-se de la baixa participació per mantenir els seus quinze diputats tot i perdre vots.

En qualsevol cas, la gran majoria dels sondeigs pronostiquen que seria aritmèticament possible la reedició del govern d'esquerres i catalanista.